

Sygn. I C 982/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia (del.) Hanna Kaflak-Januszko
Protokolant:	stażysta Agata Dauksza

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2020 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa S. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz powódki S. P. 198 000,00 zł (sto dziewięćdziesiąt osiem tysięcy 00/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 9.04.2017 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 5 400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych 00/100) kosztów procesu;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Słupsku 9 900,00 zł (dziewięć tysięcy dziewięćset złotych 00/100) kosztów sądowych, od uiszczenia których powódka była zwolniona.

Na oryginale właściwy podpis

Sygnatura akt I C 982/19

UZASADNIENIE

Powódka S. P. pozwała (...) Spółkę Akcyjną w S. o zapłatę 198 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 9.04.2017 r. odszkodowania z umowy autocasco, gdyż ubezpieczony samochód został skradziony.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

I. Ustalenia faktyczne

Strony zawarły umowę ubezpieczenia autocasco co do samochodu L. (...) o wartości do wypłaty odszkodowania w wysokości dochodzonej kwoty (doregulowaną ogólnymi warunkami umowy).

W czasie jej obowiązywania w nocy z 8 na 9 marca 2017 r. pojazd został skradziony, ale nie wykryto sprawców i samochodu nie odzyskano.

9 marca 2017 r. pozwany otrzymał zawiadomienie o szkodzie.

Pozwany odmówił wypłaty odszkodowania, wskazując, że uchyla się od skutków prawnych umowy ze względu na błąd, wynikający z posłużenia się przy rejestracji i ubezpieczeniu samochodu - sfalszowanymi dokumentami.

(bezsporne)

Powódka nabyła pojazd w N.w oparciu o dokumenty, na podstawie których zarejestrowała go na terenie P., nie mając wobec tego wątpliwości co do nich.

(dowód: zeznania powódki – k. 141-142, dokumenty – k. 81-88)

Pojazd wraz z dokumentami został okazany osobie zawierającej umowę w imieniu pozwanego.

W toku postępowania likwidacyjnego okazało się, że dokumenty pojazdu i jego nabycia były sfalszowane. Ustalono, że pojazd wciąż jest zarejestrowany na terenie N.

(bezsporne)

II. O c e n a d o w o d ó w

Spór sprowadzał się do przekonania pozwanego, że wobec wątpliwości co do przysługiwania powódce prawa własności do skradzionego pojazdu, które wyniknęły z ustaleń przeprowadzonych w toku postępowania likwidacyjnego, odszkodowanie jest nienależne. Przy tym pozwany nie wskazał na żadne nowe okoliczności, które nie były znane na etapie przedprocesowym¹. Dlatego potwierdziło się przypuszczenie sądu, że zeznania świadka wskazanego przez pozwanego nic nie wniosą. Skoro świadek na zlecenie pozwanego przeprowadzał ustalenia dotyczące pochodzenia samochodu, to przydatność pozyskanych informacji mogła podlegać tylko weryfikacji faktów poprzez dowody bezpośrednie, a nie zeznaniami świadka o zbieraniu danych (zwłaszcza, że te zebrane nie były kwestionowane, a tylko powódka zaprzeczyła, by były jej znane wcześniej lub zaistniały okoliczności wobec których powinna była podjąć dodatkowe działania w związku z nabyciem pojazdu). Przede wszystkim jednak zauważyć należy, że zeznania świadka nie dostarczyły wiedzy podważającej dowody, na których opierała się powódka. Dokumenty nabycia nie zostały zakwestionowane przed urzędami, zajmującymi się kontrolą obrotu pojazdami samochodowymi. Nadto zeznania powódki nie dostarczyły żadnych faktów, które prowadziłyby do wątpliwości co do jej wiedzy odnośnie nieprawidłowości nabycia prawa własności (czy też zasadności dodatkowego sprawdzenia pojazdu przed zakupem). Fakt nieuregulowania status pojazdu ze względu na adnotacje w systemie norweskim nie świadczył wprost, że nie doszło do przeniesienia własności pojazdu. Z niczego nie wynikało, by pojazd był zgubiony, utracony, czy skradziony.

III. P o d s t a w a p r a w n a

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z umową stron - regulowaną art. 805 kc w zw. z art. 384 kc - pozwany był zobowiązany wypłacić powódce odszkodowanie wobec kradzieży pojazdu, który ubezpieczył od tego ryzyka.

Niezasadność stanowisko, na którym pozwany oparł obronę, wynika z ugruntowanej linii orzeczniczej. Przy tym - jak wynika z omówienia materiału dowodowego, w sprawie nie zaistniały okoliczności, prowadzące do innej oceny.

Pozostaje zatem podzielić stanowisku Sądu Najwyższego, wyrażone w uchwale z dnia 8 lipca 1992 r., (...), OSNC 1993, nr 1-2, poz. 14, przywołane także m.in. w wyroku z 20.06.2002 r. (...): że „zakład ubezpieczeń jest odpowiedzialny za szkody spowodowane kradzieżą samochodu, jeżeli w chwili zawierania umowy ubezpieczenia, a także jeszcze

w chwili kradzieży, ubezpieczony działał w uzasadnionym przekonaniu, że jest właścicielem pojazdu. Dla istnienia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń nie ma znaczenia, iż w późniejszym terminie okazało się, że ubezpieczony był tylko samoistnym posiadaczem takiego samochodu i nie nabył jeszcze jego własności. Ten pogląd, który chroni ubezpieczonego działającego w przekonaniu, że jest właścicielem pojazdu, należy uznać za trafny. Skoro bowiem zakład ubezpieczeń także działał w podobnym przekonaniu, a stanu tego nie wywołał ubezpieczony swoim zachowaniem, trudno znaleźć racjonalne i odpowiadające powszechnemu odczuciu sprawiedliwości argumenty, które miałyby zwalniać w takiej sytuacji zakład ubezpieczeń od odpowiedzialności. Użyte w (...) ogólnych warunków ubezpieczeń określenie właściciel pojazdu nie powinno wykluczać z kręgu ubezpieczonych, którym należy się odszkodowanie, osób nie będących wprawdzie właścicielami, lecz działających w uzasadnionym przekonaniu, że przysługuje im własność.”

Nadto by nie powielać obszernego wyводу związanego z nabyciem pojazdu na gruncie prawa niemieckiego w sytuacji analogicznej do przypadku z art. 169 kc, sąd wskazuje na omówienie problemu prawa właściwego w wyrokach sądów powszechnych², które dotyczyły takiego samego sporu³. Wynika stąd, że w niniejszej sprawie nie zostało podważone prawo własności powódki do skradzionego pojazdu, skoro nie jest wiadome, dlaczego nie doszło do uregulowania statusu pojazdu, który mimo wydania go powódce, wciąż jest rejestrowany jako obecny w Norwegii i nic nie wiadomo o jego poszukiwaniach z jakiegokolwiek przyczyny niż w związku z kradzieżą, której dotyczy spór.

Nieskuteczne było także powołanie się przez pozwanego na uchylenie się od skutków prawnych umowy ze względu na błąd (art. 84 kc), wynikający z posłużenia się sfałszowanymi dokumentami przy rejestracji i ubezpieczeniu samochodu. Podzielić tu należy argumentację pozwu w powiązaniu z powyższymi wywodami. Mianowicie powódka zawarła umowę co do pojazdu, odnośnie którego nie zostało podważone, że nabyła go na własność - mimo odkrycia w fazie likwidacji szkody, że aktualność jego statusu jako znajdującego się wciąż na terenie Norwegii - nie została uregulowana. Samo zatem przedstawienie dokumentów nabycia, które okazały się fałszywe, nie może podważyć umowy stron. Przy tym jej istotą jest zapewnienie ochrony ubezpieczeniowej w przypadku wystąpienia określonego ryzyka, a wymóg własności pojazdu ma charakter porządkujący, skoro wypłata ma naprawić szkodę w majątku podmiotu, którego pojazd jest własnością (ma więc nad nim pieczę, co także pozostaje w sednie tej umowy, która nie sprowadza się tylko do obowiązku zapłaty składki jako warunku uzyskania odszkodowania). Brak jest zatem podstaw do pozbawienia powódki ochrony zapewnionej umową ubezpieczenia, skoro utraciła pojazd i nic nie wskazuje, by nie odniosła wynikającej z tego szkody majątkowej. Uznanie, że w takiej sytuacji ubezpieczyciel może uchylić się od realizacji umowy, stanowiłoby naruszenie przytoczonego na wstępie utrwalonego stanowiska orzeczniczego (zbędne są więc dalsze dywagacje o ewentualności art. 5 kc przy założeniu, że w ogóle powołanie się na błąd mogłoby być formalnie uzasadnione, zwłaszcza gdy sam art. 84 § 1 kc zd. drugie zawiera ograniczenie, wymagające świadomości kontrahenta - osoby uchylającej się od oświadczenia woli - odnośnie występowania błędu).

Konsekwentnie do powyższego należy odnieść się do zarzutu naruszenia przez powódkę § 17 ust. 2 o.w.u. jako nieskutecznego, skoro powódka przedłożyła dokumenty, co do których nikt nie miał wątpliwości, a umowa co do konkretnego pojazdu została zawarta i żaden inny właściciel nie zaktualizował się w żaden sposób.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 ust. 1 i 2 w zw. z art. 817 § 1 kc (co potwierdza § 22 o.w.u.). To pozwanego jako profesjonalistę obciąża ryzyko niewypłacenia świadczenia, a znał zakres ustaleń co do sytuacji prawnej pojazdu na tyle, by je określić.

IV. Koszty procesu

O kosztach postępowania sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu z art. 98 § 1 kpc w zw. § 2 pkt. 6 rozporządzenia z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie z uwzględnieniem art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdyż powódka była zwolniona z uiszczenia 9 900 zł opłaty od pozwu.

1 przy tym z odpowiedzią na pozew przedłożył dokumenty w języku obcym, ale mając na uwadze, że okoliczności, które potwierdzały - nie były sporne, a nadto z akt sprawy karnej i zeznań świadka można było ustalić ich treść, sąd nie wyciągał w tym przypadku konsekwencji

2 (...)2017-11-13_001:

Zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy z 4 lutego 2011 roku prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1792), nabycie i utrata własności, jak również nabycie i utrata oraz zmiana treści lub pierwszeństwa innych praw rzeczowych, podlegają prawu państwa, w którym przedmiot tych praw znajdował się w chwili, gdy nastąpiło zdarzenie pociągające za sobą wymienione skutki prawne. Mając na uwadze, że stosunek zobowiązaniowy (...) wynikał z umowy sprzedaży samochodu, do określenia prawa właściwego dla ustalenia skuteczności nabycia pojazdu zastosowanie miało rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z nr (...) z 17 czerwca 2008 roku w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych, tzw. R. I (Dz. Urz. UE. L Nr 177, str. 6). W myśl art. 4 ust. 1 lit. a) rozporządzenia, w zakresie, w jakim nie dokonano wyboru prawa właściwego dla umowy, prawo właściwe ustala się dla umowy sprzedaży towarów jako podlegające prawu państwu, w którym sprzedawca ma miejsce zwykłego pobytu.

(...):

Zgodnie z niemieckim kodeksem cywilnym z dnia 18 sierpnia 1896 r. (...) zakres nabycia i utraty własności rzeczy ruchomych regulują przepisy od § 929 do § 936, zasiedzenie zaś rzeczy ruchomych określają przepisy od § 937 do § 945.

Paragraf 929 niemieckiego kodeksu cywilnego reguluje przesłanki przeniesienia własności. Do przeniesienia własności rzeczy ruchomej potrzeba, aby właściciel oddał rzecz nabywcy i aby obydwaj zgodzili się na przejście prawa własności. Jeżeli nabywca posiada rzecz wystarcza zgoda na przejście prawa własności. W przypadku rzeczy ruchomej przejście własności rzeczy następuje, jeśli zbywca jest właścicielem rzeczy, a strony łączyła zgoda co do przeniesienia własności rzeczy i doszło do jej przekazania. Zgoda ma charakter umowy prawnorzeczowej odnoszącej się do utraty własności przez nabywcę. Nie ma szczególnych wymagań co do formy wyrażenia zgody. Wydanie rzeczy może nastąpić w formie wydania dokumentów lub środków, albo przeniesienia posiadania w ten sposób, że dotychczasowy posiadacz samoistny zachowuje rzecz w swoim władaniu jako posiadacz zależny (dzierżawca) lub jako dzierżyciel. Wydanie rzeczy może też nastąpić przelewem roszczenia o wydanie rzeczy przysługującego zbywcy względem osoby trzeciej (§ 854 ust. 2, § 930 i § 931 (...))

Kwestię nabycia własności rzeczy od osoby nieuprawnionej reguluje § 932 i n. (...). Zgodnie z jego treścią nabycie własności rzeczy wykluczone jest w przypadku rzeczy skradzionych, zagubionych i zaginionych. Nie nabywa się własności, gdy rzecz została skradziona właścicielowi, gdy się zgubiła lub w ogóle zaginęła. Na gruncie niemieckiej praktyki sądowej, rzeczy utracone, są to rzeczy, których posiadania właściciel albo posiadacz zależny pozbawiony został bez wyrażenia na to zgody. Po myśli § 935 (...) tym samym nabycie własności rzeczy opisanych wyżej jest wykluczone.

3 ww. pierwszym z orzeczeń odwołano się do publikacji M. M. z Przeglądu sądowego (...), gdzie wszechstronnie omówione aspekty nabycia pojazdu na terenie Niemiec w różnych uwarunkowaniach problemowych, potwierdzając wnioski orzeczeń sądowych, które podziela także sąd rozpoznający niniejszą sprawę